

KÜÇÜK MENDERES.

T İ R E H A L K E V İ

Y I L : 2

S A Y I : 9

29 Birinciteşrin

1 9 4 1

İçindekiler

Büyük yıl dönümü

Ankara «I» şiir

Tire hakkında yazılanlar

Ankara «II» şiir

Atatürk için «şiir»

Aydinoğullarına ait kitabeler

Dağ geceleri (Gökçen) den

Fiat ve Devlet müdahalesi

Karanfil

Karanfil

Karanfile dair maniler

Rüştü Ülken

Tire Kaymakamı

N. N. Edgüer

Ulvi Yelken

N. N. Edgüer

Z. Hanhan

Ulvi Yelken

Z. Hanhan

Ekrem Özelmas

Ahmet Haşim

Bir halh şarkısı

N. N. Edgüer

KÜÇÜK MENDERES

Büyük Yıldönümü

RÜŞTÜ ÜLKEN
Tire Kaymakamı

Tarihin en büyük mimarının ebediyet sırrına ulaşmış eseri karşısındayız. Bu eser, Türk cümhuriyetidir. Bugün, onun 18 inci yıldönümünü kutluyoruz.

Türk cümhuriyeti yalnız bir idare sisteminin, yalnız bir rejimin adı değildir. Bizim cümhuriyetimiz bütün inkılaplarile, bütün vasıflarile, bu milletin hürriyet ve istiklâli için yaşamak ve ölmek ahlâkile bir kül teşkil eder.

İnsanlığın hürriyet ve istiklâl mefhumlarında aradığı saadeti, zorbalığa karşı duyduğu nefreti biz, herkesten daha iyi takdir edecek mevkideyiz. Çünkü hür ve müstakil yaşamak hakkının kan pahasını herkesten fazla ödemiş bir milletiz.

İnsanlığa bir afet şeklinde musallat olan tahakküm ruhuna en evvel isyan eden ve bu uğurda bütün bir husumet dünyasile boğuşan milletin Türk milleti olduğu elbette unutulamaz. Cümhuriyetimiz, bu mücadeleden doğmuştur. Onun en açık vasfı nereden gelirse gelsin, ne şekilde olursa olsun tahakküme düşman olmak, köleliği çiğnemektir.

Düşüncelerimizde, duygularımızda, hareketlerimizde kendini gösteren bu hassa-

siyet, politikamızın ruhudur.

Hiç bir millete düşmanlık beslemiyoruz. Fakat uyanık vicdanımızda hakka, adalete karşı sevgimiz mukaddes istiklâlimizin el sürülmezliğine olan imanımız kadar kuvvetlidir.

Yarının neler getireceğini bilmiyoruz. Fakat müsterihiz. Başımızda zaferler yaratmak hususunda emsalsiz kudreti tecrübe edilmiş bir şef ve onun emrinde kahraman, çelik ordumuz vardır.

Cümhuriyet rejiminde Türk milleti, bir milletin değil, bir ferdin hayatı için bile pek kısa sayılan bir zaman içinde pek çok harikalı işler başarmış, eşsiz ilerileme ve yükselme hamleleri ile dünyayı hayretlere düşürmüştür. Bugünkü Türk rejiminin manasını iyi kavrayanlar için bütün bu işlerde hayret edilecek hiç bir nokta yoktur. Daima büyük işler başarmış olan Türk milleti kendi mukadderatını kendi eline aldığı, devlet mekanizmasını kendi elile çevirmeğe başladığı günden itibaren ancak en büyük eserler yaratacaktı. İşte yaratıyor ve her zaman yaratacak! O eserler her yıl büyüyor ve büyüyecek!

Cümhuriyetin başardığı işler arasında

ANKARA

I

N. Edgüer

Yırtarak bulutları
Gökleri yara yara
Kartal yuvası gibi
Yaslanmış ufuklara

Ülkümüze bir eş sen,
Yolumuzda güneş sen,
İçimizde ateş sen,
İman sensin Ankara.

bir tanesi vardır ki, dünyanın karanlık ve karışık hali karşısında, bugün daha yüksek bir değer kazanıyor: Sulh politikası.

Asırlardanberi bu memleketin görmediği bir sulh devri, cumhuriyet yıllarına nasip olmuştur. Cumhuriyet rejimi, bugüne kadar bize 18 yıllık bir sulh devresi kazandırmıştır. 18 yıllık devamlı sulhu bulmak için Türk milletinin tarihinde, dahili veya harici, harpsiz geçmiş yılları çok araştırmak lâzımdır. Bu sulh politikasının sebepleri muhtelifdir. İçi yapılmış muhtaç memleketler gibi biz de rahat çalışmak için sulhu özlemiş olabiliriz. Fakat bu umumî sebep kâfi gelemeydi. Cumhuriyet Türkiyesi sulhu sadece özlememiş, aynı zamanda sulh binasını elinden geldiği kadar inşaaya çalışmış ise bunun hakikî sebebi, Türk inkılabının müstakbel bir kurtuluş hareketi için yapılmış olmaması, bir kurtuluş mücadelesinden doğmuş bulunmasıdır.

Onun için bugün siperlerde olduğu kadar siyaset meydanında zafere doymuş,

macera zihniyetinden uzak, Büyük Şefin son dakikaya kadar harp felâketini uzaklaştıracığına eminiz. Dünya buhranı yüzünden çektiğimiz bazı sıkıntılar, harp faciasının en ucuz bir sadakası olmaktan bile hafiftir. Bununla beraber vazifemizi yapmağa bütün milletçe veher zamandan fazla hazırız.

En kötü, en ağır şartlar altında dahi vazifemiz, Atatürkün bıraktığı emanete lâyık olduğumuzu isbat etmektir.

Bundan dolayıdır ki : her Türk, her yurtdaş bugün cumhuriyetin, istiklâlin müdafaası için Büyük Atatürkün manevi huzurunda ve İnönünün kudretli elinde yükselen cumhuriyet sancağı altında and içiyor. Türk tarihinin şan ve şerefine yemin ediyor.

Gene bundan dolayıdır ki : irsanlığın bugüne kadar görmediği derecede müthiş bir harp kasırgası dünyayı altüst ederken biz, cumhuriyetimizin yeni bir yılını, nazik bir coğrafya bölgesi üzerinde, kuvvetinden, istikbalinden en emin, en müsterih bir millet olarak karşıyoruz.

Yeni yapımızın 18 inci temel atma yılına, gönüllerimizde hiç bir endişe izi olmadan, Atatürkten İnönüye geçen tarihî nöbetin verdiği sarsılmaz emniyet ve sükûn içinde giriyoruz..

Cumhuriyetimizin 18 inci yıldönümünü heyecanla kutlarken onun yüksek kurucusu, yurdumuzun büyük kurtarıcısı Ebedî Şef Atatürkün kutsal hatırası önünde minnet ve tazimle eğiliriz. Onun ruhlarımızda yaktığı sönmez ateşle, en yakın inkılâp arkadaşı ve büyük halefi Milli Şefimiz İsmet İnönü etrafında granit bir kaya teşkil etmiş bulunmaktan sonsuz bir sevinç ve bahtiyarlık duymaktayız.

Büyük bayramımız büyük milletimize kutlu olsun

RÜŞTÜ ÜLKEN
Tire Kaymakamı

TİRE HAKKINDA Muhtelif Eserlerde Görülen Yazılar

II

ULVİ YELKEN

Evliya Çelebiye Göre Tire :

"Bena hazel camiel şerife Sultanı Arabi
ve Acemi Kubatübni Keyhüsrev ibni Kılıç-
arslan senete sitte ve sittin ve seba mia,
mumdu olmuştur. Amma hâlâ bu camiin
tamiri tarihi kible kapısı üzre müzehheb
hat ile kitabet olunmuştur (Tarihi manzum)

İnayet irdi çün min indi Barî
İdüp tamirini bir pîri fani
Ana Derviş Ağa hemnam olubdur
Bilâd içinde Birki hem mekânı
Duası düşdü Şeyhin ana tarih
Ana tamir iden emri ilâhi

Sene 1088

Ve bu şehirde bundan ulu camii kadim yokdur. Tulen ve arzan yüz altmış ayakdır. Ve bir yan kapısı ve bir kible kapısı var. Ve Kara Kadı Camii tarzı kadim bir küçük camidir amma gayet musannadır ve kubbe lâtifi kurşun gibidir ve bu şehirde böyle kâşii Çin ile mebnî mimarei mevzunu musanna yokdur kim üstad mühendis taşrasından zih zih ve burmadır. Ta kadehi camı cemmisale varınca küre küre bir minarei zibadır. Zemanı ezan oldukda müezzinanı hoşelhan sadayı Hayyalellessalah bülend davudisavtı hazin ile Hayyalellessalah ezanı iz'anı ehli imana ısga ve ilâm iderler. Ve hareminde abdest havuzu icre fevveleri var kim nuş iden fevrî hayat bulur ve öyle şazirvandır kim zirvei âlâya pertab idüb bârânı rahmet gibi zemine rahmet nisar olur. Ve hareminin canibi erbaasında medrese ve darühadis höcreleri vardır. Ve bu harem serapa turunc

ANKARA

II

N. Edgüer

İnkılâbın gür seli
Zaferin tunç heykeli
Türkün gözleri, eli,
Türkün kalbi Ankara

Bütün dünya anıyor,
Onu örnek tanıyor
Yolumuzda yanıyor
Güneş gibi Ankara

ve limon ile müzeyyen olmuştur. Andan Camii yeşil imaret matekaddem mevlevîhane imiş. Mahallesinde cami olmamak ile camie münkalib etmişler. Amma yine yan sofaları ve mihrab tarafı tabakaları yine mevlevîhane tarzı üzre durur ve biri biri içinde kurde kubbeli gayet musanna camidir ve serapa resası nilgün ile mesturdur ve bir yeşil kâşiden yeşil zümrüd servimisal minarei banki salâyhane var gayet ilmi musikide üstadı kâmil davudisavtı hazinli müezzinanları var (Beyit)

Vakti sabah şeniden acep sada

Kadezzene müezzinün hayyalellessalah

Fissubhu vemesâ evkatı hamsede ehli sünnet velcemaat anda cem olub taat ibadat iderler. Zira bu mahalle yine cümle erbabı maarifanı mevleviyandır. Bahusus bu camiin bir imamı var kim gûya imamı Fahri Razidir sıgar ve kibar duai hayrın alırlar. Ve bu camiin hareminde abdest havuzunun canibi erbaasında evci semaya ser çekmiş nahli nur serapa hadargün ib-

retnümün seramad serviler var kim rayihai miskden dimağ muattar olur ve cemaati kesireye malik mabedi kadimdir. Ve Lûtfi Paşa Camii tahtel'kal'a kurbinde cemaatı firavan bir camii müferrahdır ve bir memdud minarei mevzunu gûya Süleymaniyye minaresi gibi musannadır ve bunun dahi haremde servileri evce münkalib olmuştur. ve Tahtelkal'a Camii suku sultanînin izdiham yerinde olmak ile cemaati kesirdir ve serapa kurşunlu kârgir binayı metindir. Ve Yahya bey camii ve Kara Hasan bey camii ve Hüseyin Çavuşzade ve Şeyh Halil camii ve Şeyh Nasreddin camii ve Yorgurtluzade camii. Bu merkum camiler serapa kurşunlu imaretlerdir. Ve Mehmed bey camii ve Molla Çelebi camii Suretli cami ve Gazazzade camii ve Bademiyye camii ve Kadızade camii kurşunludur. Ve Monla Arab camii dahi kârgir bina ve kubbei ra'naları serapa kurşunludur. Bu tahrir olunan cevami-lerin binaların tarihleri ile tahrir eylesek iki kerras müsveddat olur Huda müyesser idüb müsveddemiz tarihe geçdikde olmiya illâ hayır. Ve bu şehrin şimalinde bir nemazgâhı azîm vardır kim dairen madar cürmü bin iki yüz adımdır. Salâti îdeyn ve duai istiska için inas, zükûr bunda ibadet iderler. İçerisinden tuli ve arzı ikişer yüz âdem şekli murabba yer vasîdir. Serapa kârgir sengâbâddır ve canibi erbaasında dört kapuları vardır, onar kademe taş nerdübanlar ile suud olunur kapulardır. Dairen madar dört divarlarının kaddi ikişer âdem boyu metin kal'a divarı misaldir. Ve bu musallanın ta vasatında üstadı mermer bir şafii havuzu inşa etmiş kim fevvareleri pertab idüb musalliler tecdidi vuzu iderler. Ve sahai mesahai kübranın içi serapa tirfil ve yonca ve ayırık ve gayri nebatat giyahat ile sebzezar olub gûya bir yeşil rehavi katife ferşi bukalemun olmuştur kim sayfı şitada bir çimenzarı lâlezar izar kâni he-

zarı daimdir ve gûnagûn dirahti mütehalar var kim her biri eflâke ser çekmiş yüz aded şecerei mevzunlardır. Sayei zılli himayelerinde cemaatı derya misal cümle ibadeti Zülcelâl iderler ve bu cümle eşcarat dahi halıkı herdüdezaya ibadeti müstemirre menzilesinde alettirtip saf saf gulâmı hal-kabegûş gibi el kavşırub şeb ruz tevhid ve temcid ve tezkir ve tahmidi Rabbı mecîdi lisanı hal ile hıkatleri üzre ibadet hizmetin eda etmededirler. Velhasıl bu ibadetgâeî müslimîn Tire şehrinin mecma-uzzühadı ve darüssacidînidir. Ve bâlâdaki merkum olan kurşunlu kârgir cevamilerden gayri yine Tire şehri içre mahalle camilerin beyan ider. Evvelâ Reis Çelebi camii ve Hacı Sofu camii ve Sarı Ali camii ve Şeyh Müslîhüddin camii ve Kara Hayreddin camii ve Börekci camii ve Eşrefzade camii ve Tabbağ Sinan camii ve Palatazan camii ve İbrahim efendi camii ve Arab Pınarı camii ve Yayladere ve Balpınarı camii Süleyman Hanın nemazgâh misali bir hayratıdır kim bir safagâh yerededir. Ve bu şehir icre mükellef hutbei cum'a kıraat olunur cevamiatları bunlardır, maadası mesacidlerdir. Ve cümle mesacidlerden eşbehi çarşu icre cemaati kesire ve fevkanî Hacei Mir Mescidi kapusu üzre tarihi

Makamı dilkişayi cayi Tahsin

Bibin göyet berâlî hayrat

Binayi hacei Mirest nedade

Beyti gerseri tarihi ebyat

Sene

Ulvi Yelken

Atatürk için

ZİYA HANHAN

Ayrı düştüğümüz o günden beri,
Gönüller bir seldir, çağlıyor Atam.
Firkatin tükenmez, bitmez kederi,
Bizi içimizden dağlıyor Atam.

Suna boylu kızlar bağladı kara,
Güllerimiz bu yıl küskün bahara,
Sarayın önünde yaslı Marmara,
Döğüne döğüne ağlıyor Atam.

Sarışın dulların hüznü var Ay'da,
Güneş yas tutuyor Zümrüt sarayda,
Döğünsek ne fayda, yansak ne fayda,
Ölüm, yolumuzu bağlıyor Atam.

Bize sır verseydi, kastından ecel,
Derdik ki; (Bahtını bizde sına, gel.)
"Takdir," dedikleri o görünmez el,
İnsanı kahbece avlıyor Atam.

TARİH:

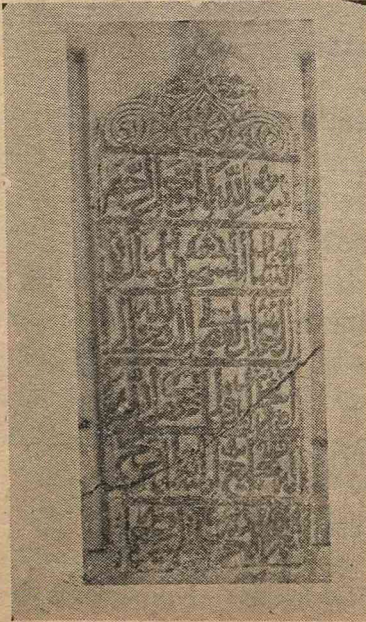
AYDIN OĞULLARINA AİT KİTABELER

III

Tirede Tabakhane Mescidi Kitabesi

Ulvi Yelken

Aydın oğulları hükûmetinin tarihini aydınlatacak yeni vesikaların bu gün üçüncüsünü neşrediyoruz. Bu, Tirenin Dere mahallesinde eski tabakhanelerin bulunduğu yerde (Tabakhane mescidi) denilen bir mescidin kitabesidir. Bu mescit tarihî kıymetine bakılmadan evkaf idaresi tarafından bir kaç yıl önce satılmış olup halen ev olarak kullanılmaktadır. Kitabe, bu evin sokak üzerindeki divarında ve iki pençerenin arasındadır. Binanın vaziyetine bakılırsa kitabenin asıl yerinin burası olmadığı ve mescidin tamiri sıralarında sonradan buraya konulduğu anlaşılıyor. Ortasına yakın bir yerden kırıldığı için ikiye ayrılmış olan bu kitabe yerden iki metre yükseklikte ve 0.80X0.30 ebadında olup mustatil biçimdedir. Yazısı mermer üzerine güzel bir süslüsle yazılmıştır. 739 tarihini taşımakta olan kitabe şudur :

Bismillâhir-rahmanir-rahim
Enşei hazel mescidel mübareke
El'abdül fakirü ilâllâhi teâlâ
Emir Mehmet ibni kılman gaferallâhü
Lehü velicemiil müslimin tarih
Şehri rebiil âhir senete tis'a ve selâsin
ve seb'a miye

739

Osmanlıların Tire ve havalisine yerleşmeleri 805 tarihinden sonra olduğuna göre 739 tarihini ihtiva eden bu mescit kitabesinin Aydın oğulları zamanına ait olduğunda hiç şüphe yoktur. Bu kitabe bir kaç bakımdan tetkike değer mahiyettedir.

1 — Kitabede adı geçen Kılman oğlu Emir Mehmet kimdir? Bu Aydın oğulları Emaretinin müessisi olan Aydın oğlu Emir Mehmet midir?

2 — Eğer bu zat Aydın oğulları hükûmetinin banisi olan Mehmet bey ise onun vefat tarihi Birgideki türbe kapısı üstündeki kitabeye göre 734 olup babası adı da Kılman olmayıp Aydın olduğundan bu tarih ve isim ayrılığı ne ile izah edilir?

3 — Kitabede adı geçen Kılman oğlu Mehmet başka bir zat ise nasıl olup ta Emir sıfatını almıştır.

Biz bu sütunlarda yalnız Aydın oğulları tarihine ait yeni vesikaları toplamak ve tesbit etmek ödevini üzerimize aldığımızdan bunun hallini tarihçilerimize bırakıyor ve kitabeyi neşretmekle iktifa ediyoruz. Fakat şahsî kanaatimiz bu Emir Meh-

(Gökçen Efe) den Parçalar :

Dağ Geceleri

Dağda, efenin bir kişilik karargâhındayız. Sular, dalga dalga kararıyor ve insana ürpertiler veren bir, (Dağ gecesi) başlıyor. Gökçenin ilk gecesini geçireceği bu karargâhta çam dallarından başka mobilye yoktur.

Günler, uçup giden beyaz bir atlı
Gece, dağ başında siyah kanatlı,
İri bir kuş gibi sabahı bekler.

Suların koynunda gerinir uyku,
Ormanda ürperir gizli bir korku
Sapında kıvrılır susar çiçekler.

Sonsuz bir sükündür dağın rüyası,
Göller, Peri kızın gümüş aynası
Kıyıda dinlenir yorgun leylekler.

Kimildar, uyanır çamlardan biri
Sorar, yıldızlardan eski günleri :
(Nerde o mehtaplar, nerde Zeybekler?)

Ve Yıldız der ki :

Bahar, dalgın bir kuşun minicik çantasında
Ve devreden mehtaplar, dağların arkasında.
Bir kayanın dibinde yosunlaştı mevsimler,
Silindi hatıralar; unutuldu isimler
Mehtap, mevsim ve ömür aktı bir su sesinde,
Bir denize vardılar sükûnun ötesinde.

met'in Aydın oğlu Mehmet bey olmayıp o devirde yaşamış bir kumandan olması merkezindedir.

NOT :

Aydın oğullarına ait kitabelerin toplanmasında kıymetli yardımlarını esirgemeyen Halkevi Müze kolu Başkanı ve Müze memuru Faik Tokluoğluna teşekkür etmeyi bir vazife bilirim.

Ulvi Yelken

Orman gene uyur ve yıldız susar
Beyaz bir rüyaya gebe uyuklar..
Sükût: Yapraklarda, dallarda sükût,
Sükût: ufka giden yollarda sükût..
Sükût: damla damla gözlerde uyku,
Sükût: çevre çevre karanlık bir su.

Gökçen şimdi, ormanda çarpan bir kalp gibidir,

Dakikaları sayan yalnız onun kalbidir.
Yalnızlık, insanları Tanrıya bağlayan şey,
Efe saza tokundu: (Arkam sensin dağlar hey..)

Aldı Gökçen :

Geceden, dağlardan selâm var size
Gelin akan sular, gelin denize!
Düşün, dağ yolunda açtığım ize
Dağılmış kuzular, sürüye gelin!

Dağlarda dolaşan kurdun ünüdür,
Zeybekler yurdunda, yurt sürgünüdür,
Ok, yaydan fırladı, dâva günüdür.
Gelin koç yiğitler, beriye gelin!

Gökçenim! güneşi gözünde soldur,
Esen rüzgârları göğsüne doldur
Dağ yolu, Allaha varan bir yoldur
Dağlara yürüye yürüye gelin!.

Ziya Hanhan

Fiat ve Devlet Müdahalesi

“EKREM ÖZELMAS,”ın

Tirede verdiği konferans

— Geçen sayıdan devam —

Arkadaşlar,

Yaptığımız tahlil bize gösteriyor ki iktisadî hadiseler (causal) değildir. İktisadî hayatın her hangi sahasında vukua gelecek bir tebeddül derhal etrafına müessir oluyor. Başka bir ifade ile, iktisadî hadiseler arasındaki münasebet illiyet (causalité) münasebetleri değil birlikte tahavvül (coveriation), tabiiyet (fonction) münasebetleridir.

Buraya kadar böyle bir bünyeye malik olan iktisadî hadiseleri biz (pré-capitalisme)in şartları dahilinde tetkik ettik. Fakat bugün içinde bulunduğumuz ekonomik hayat liberalizmin tasavvur ettiği şartlar altında yürümüyor. Devlet iktisadî hayatın her sahasına müdahale etmek mecburiyetinde kalmıştır.

— Niçin Devlet böyle kendi kendini nizama sokabilen bir sahaya müdahale ihtiyacını duyuyor ve niçin müdahale ediyor?

İşte bu suali vazetmekle mevzuumuzun ikinci safhasına girmiş bulunuyoruz.

Arkadaşlar, sorulan sualin cevabı çok ve pek çok münakaşalıdır. İleri sürülen iddalar birbirinin zıddıdır. Ben burada en esash görüşleri kabil olduğu kadar toplu bir tarzda nakle çalışacağım:

Her iktisadî sistem gibi tarihî bir kategori sayılabilecek olan kapitalizmin bünyesinde daimî bir gidiş ve geliş vardır. Bir yükseliş ve iniş mevcuttur.

Şiddetli ekonomik faaliyet fazla ta-

lepleri doğuruyor. Fiatlar yükseliyor, hayat canlanıyor. Bu suretle bir yükseliş devresine geliniyor. Bu devrede ihtiyaç miktarını tayinden âciz olan kapitalizmin gür istihsalâtı, istihlâk kudretini aşıyor. Pazarlara gelen mallar satılamıyacak bir hale geliyor. Bu suretle şiddetli fiat sukutları kaydolunuyor. Bunu müteakip, bir müddet devam eden bir alçalış devri hüküm sürüyor.

Bu alçalış devrinde gene o gür istihsal, bu sefer talebin üstünden altına düşüyor. Talep tayin edilemiyor. Yeniden ekonomik faaliyet doğmağa başlıyor. Bu hareket, tatmin edilemeyen talebi daha fazla şiddetlendiriyor. İstihsalât bu şiddetli talep karşısında tekrar hızlanıyor, tekrar bir yükseliş devresine doğru gidiliyor.

Hulâsa: Kapitalizmin iktisadî bünyesinde (devrî tahavvüller = Les variotion cyclique) tesmiye edeceğimiz birbirini takip eden şu safhalar mevcuttur:

1 — Fiatların yükseliş devresi (Periode d'ascension)

2 — Fiatların şiddetli sukntu (Une chute brusque)

3 — Fiatların düşük devresi (Periode de'pression)

İşte bu devri (cyclique) bünye içinde fertler bilhassa düşük devrede büyük ıztıraplar içinde kıvrınmaktadır.

Bu sebepten kapitalizme muhtelif noktalardan hücum edilmiştir. Onun nizamının bozukluğundan, çürüklüğünden, ki-fayetsizliğinden bahsedilmiştir.

Malûmdur ki ilmî bir kritik bir fikri, bir sistemi yalnız yıkmakla kalmaz. Onu yeniden ve daha mükemmel bir tarzda inşa da mecburdur.

Eğer yeni kuruluşta bir üstünlük yoksa eskisi kusurlarına rağmen bir zaruret olarak kabul edilir. Biz bu esası nazara alarak tetkikin bu safhasını şu üç başlıkta tahlil edeceğiz :

I — Kapitalizmin tenkit ve müdafaası,

II — Yeni kurulmak istenen nizamlar,

III — Bugünkü ekonomik hayatın hakikî çehresi.

* *

I—Kapitalizmin tenkidi ve müdafaası :

Kapitalizmin tenkit ve müdafaasını sırasile görelim:

A — Kapitalizmin tenkidi (La critique du capitalisme)

Kapitalizme karşı tenkit başlıca iki istikamet almıştır:

1-Hukukî kapitalizme karşı tenkit:

Bugünkü ekonomik muvazenesizliğin sebeplerini araştırırken hukukî kapitalizmi muahaze eden kollektiyet ekonomistler muvazenesizliği ayrı ayrı iki sebeple izaha çalışıyorlar :

a — Bugünkü ekonominin mühim ana hatlarından biri “sürülemiyen istihsalât ile tatmin edilemeyen ihtiyaçların birlikte mevcudiyeti (coexistence) dir., Binaenaleyh dünya fazla istihsalden (Surprodu ction) ziyade az istihlâkten (Sous-consommation) müteessir olmaktadır.

Bu esastan kalktığımız takdirde varabileceğimiz netice “istihlâk arzusu olduğu halde buna mani olan iştirâ kudretinin ki-

fayetsizliği, krizin sebebi olarak görülmektedir.,,

Filhakika, Amerikada 1925—1929 seneleri arasında yevmiyelerin %5 artmasına mukabil kârların %86 arttığı görülmüştür. Gene tesbit ediliyor ki şayet (istihsalât, yevmiyeler ve kârlar) aynı nisbette çoğalsalardı 20 milyon dolar kapitalistlerin his-selerinden azalacak ve 20 milyon dolar yevmiyelere ilâve olunacaktı.

İddia olunduğuna göre, işaret edilen vaziyet eğer tahakkuk etseydi, bu takdirde halkta istihsalâta karşı büyük bir “iştirâ kudreti,, doğacaktı ve buhran ortaya çıkmıyacaktı.

Fakat denebilir ki, kapitalistlerin fazla kazançları tekrar yeni yeni istihsellere yatırılmaktadır. Bu takdirde ise bu kazançlar tekrar yevmiye haline ifrag edilmektedir.

Maamafih unutmamak lâzımdır ki ekseriya bu kazançlar (alet yapan tesisata) yatırılmaktadır. Bu nevi yatırımlar ise (istihsal capacite)sini, amele yerine tabîi kuvvetleri ikame ettiğinden, çok fazla arttırmaktadır. Halbuki muvazenenin temini için artan istihsal nisbetinde (iştirâ capacite)sinin de yükselmesi lâzımdır.

Hulâsa, bu an için denebilir ki iştirâ kudreti ile istihsal arasındaki muvazenesizliğin bir sebebi belki de kârların ve yevmiyelerin mütehalif istikamet almasıdır.

b — Bugünkü critique vaziyet kapitalizmin devri (cyclique) bünyesinden devamlı bir tarzda istihsalâtın sürüm yerlerinin yani mahreçlerin kapanmasından doğmaktadır.

Kapitalizmin ilk devresinde istihsal vasıtalarına bizzat tasarruf eden ve bu itibarla elde edilen mahsulün tamamına ma-

lik olan ve dolayısıyla, istihsalâtının kendisine verdiği (iştirâ kudretini) tamamiyle muhafaza eden, henüz kapitalist olmıyan sahalar vardı Sürüm buralara yapıyordu. Halbuki:

1 — Küçük sanatkârlar yavaş yavaş ortadan kalktılar. Kalkmıyanlar bile istiklâllerinin bir kısmını kaybettiler.

2 — Ziraî müstahsillerin istiklâlleri zahiri bir şekil aldı. Ziraat erbabı faaliyetlerinin :

a — Başlangıcında, makina ve gübre alırken

b — İstihsal devresinde, ortak, kilo üzerine faiz, sermaye üzerine faiz şeklinde, istihsalâtına kapitalisti iştirâk ettirerek.

c — Sonunda, rekoltelerini satarken daima sermayedarlar tarafından istismar edilmektedir.

Bu suretle, istihsal vasıtalarının zahiri mülkiyetini elinde tutan züra nihayet bir (amele) vaziyetine düşüyor. Eski (tam iştirâ kudretini) kaybediyor.

3 — Dünyanın her tarafı keşfolunduğu için artık coloniser edilecek bir yer kalmamıştır.

4 — Bu gün her millet, siyasî varlığının ancak iktisadî istiklâl ile mümkün olduğunu anlamış bulunduğu kendine mahsus bir (endüstri) kurmağa gayret etmektedir.

Görülüyor ki eski kapitalizmin mahreçleri bugün kısmen olsun kapanmış vaziyettedir.

Şu halde bu vaziyete karşı gösterilecek çare nedir?

Kollektivist muharrirler bugünkü (içtimai organizasyon) aleyhinde değildirlir. Onlar bu teşkiâtı muhafaza etmek istiyor-

lar. Adcaak zahiri bir şekil alan mülkiyet, müstahsilin (iştirâ kudretini) azalttığı için "istihsal vasıtalarına ait hususî mülkiyet rejiminin," değişmesini talep etmektedirler.

En kısa bir söyleyişle "kapitalistsiz kapitalizm = capitalisme sans capitaliste," ile tavsif edilebilen bir cemiyet olacaktır.

Profesör Gaetan Pirdu'nun dediği gibi "Filhakika, eğer fenalığın sebebi az istihlâkte ve eğer esas hususî mülkiyet sisteminde ise ekonomiyi mütevazın bir hale koymak için mülkiyet hakkını Socialiser etmek kâfidir.,,

Fakat fenalığın sebebi acaba bizzat kapitalist tekniğinin kendisinde mündemiç değil midir?

İşte bu suretle kapitalizme karşı ikinci istikametteki tenkide gelmiş bulunuyoruz.

2- Kapitalizmin bizzat tekniğine karşı tenkit :

Muvazenesizlik istihsal vasıtalarının hususî mülkiyetinden doğmamaktadır. Mülki muvazenesizliğin sebepleri :

- 1 — Teknik inkişafın ahenksizliğinde,
- 2 — Teknik inkişafın bir neticesi olan sanayide, maliyet fiatlarının sıkışmazlığında (incompressibilité) sındedir.

BİRİNCİ GÖRÜŞ : Juseph Cailaux bir konferansında şöyle izah etmiştir : "Eğer 20 milyon işsiz (chômeurs) varsa bunun başlıca mes'uliyeti istihsal için zarurî olan insan miktarını, korkunç bir nisbette azaltan büyük teknik icatlara aittir.,,

1865 de Süveyş (Suez) kanalını açılmasında 4000 kişinin yaptığı işi bugün 5 kişi görebilmektedir.

1920 de Çekoslovakya şişe fabrikalarında 8000 amele 50 milyon milyon şişe imal ederken bugün 500 amele bu miktarı

elde etmektedir.

Alsasta bir seyahat yapan bu zat, 600 milyon frank sarfile elektrik tesisatı vücudunda getirildiğini ve neticede elektrik fiatlarının sabit kalmasına mukabil, 1200 amele yerine 25 amele istihdam edildiğini müşahade etmiştir.

Şu hale göre, varidat (yevmiyelikten) çıkıp (kâr) şeklini almaktadır.

Binaenaleyh René Bergerioux'nun teklikti ettiği gibi bir takas odası (chambre de compensation) kurularak bütün icatları buraya mecburî olarak toplamalı ve bu müesseseye istihsal ihtiyacına ve istihlâk imkânına göre bu icatların tatbikine müsaade etmektedir.

İKİNCİ GÖRÜŞ : Sanayide maliyet fiatlarının bir buhran anında, sıkıştırılmıyacağı noktasında toplanır. Şöyle ki :

1 — İptidaî madde ve yevmiyelerin mühim bir mevki işgal ettiği müesseseler bir buhran devrinde az çok kolaylıkla istihsalâtını azaltabilirler. Zira :

a — İptidaî madde satın almamakta serbestirler.

b — İşçilere yol vermekte az çok gene bir serbesiyete maliktiler.

2 — İnsan emeğinin hissesi azalmış, mekanik enerjinin hissesi çoğalmış teknik bir müessese bir buhran anında istihsalâtını azaltamaz. Çünkü bu nevi müesseselerde :

a — Sabit sermaye çoğalan,

b — Yevmiyeler azalan bir ehemmiyet alıyor.

Binaenaleyh, istihsal miktarı azaldığı takdirde, istihsalin her (ünite)sine ait maliyet fiatı yükselecektir. Zira sabit sermayenin istihsaldeki masraf hissesini istihsal miktarile birlikte azaltmak mümkün de-

gildir. O halde "krize en az mukavim olan işletmeler teknik bakımdan en ilerde olanlardır.,,

Bu suretle kapitalizmin tenkidini burada nihayete erdirerek (müdafaası)na bir göz atmakla mevzuumuza devam edelim :

B — Kapitalizmin müdafaası (La de'feuse du capitalisme)

Kapitalizmin müdafileri bilhassa şu noktalara işaret ediyorlar :

a — Muvazenesizliği bertaraf edeceğim diye müdahalede bulunan devlet, acaba bu hareketi ile fenalığı ağırlaştırmak ve uzatmaktan başka bir şey mi yapıyor?.

İflâs halinde bulunan müesseselere yardıma koşmak, vergileri çoğaltmak, işsizlik sigortalarını mecburî kılmak bir kriz halinde istihsalâtı azaltmak imkânlarını ortadan kaldırıyor mu?

Hulâsa, réglementation sertlik vücuda getiemesine mukabil kapitalizm élasticité gibi ısrarla talep eder.

b — Kapitalizmin neticelerine baktırsak insanlığı her halde çok ileri götürdüğüne hükmederiz. Kapitalizm modern inkişafı (tasarruf teşkilâtile) temin etmiştir. Tasarrufa imkân veren en uygun mekanizma, kapitalist teşkilâttir.

Şahsî menfaat hissile müteharrik olan insan kendisinin ve çocuklarının mukadderatını temin etmek endişesindedir. Bu suretle tasarruf yapılmakta ve elde edilen müterakim sermayeler büyük istihsellere yatırılmaktadır. Demek ki ferdi menfaat ile cemiyetin menfaati birleşmektedir.

c — Deniliyor ki (machinisme)ın nizamı inkişafı muvazenesizliği doğuruyor. Bu noktaya iktisat âlimlerinden J. B. Say ve Bastiat da işaret etmişlerdi. Fakat

(makinisme)ın terakkisi :

1 — Ferdî menfaatları zaman zaman yok eder (işsiz bırakır)

2 — Fakat kollektif menfaatların lehindedir. Şöyle ki :

a — Fiatları düşürür, bundan bütün müstehlikler istifade eder.

b — Yevmiyeleri yükseltir, ameleye insanî bir surette yaşama imkânını verir.

c — Yeni yeni doğan sanayi şubeleri evvelce açığa çıkarılmış ameleleri yeniden masseder.

Şurasını da nazara almak lâzımdır ki, sosyalizmin taarruzî kıymeti, ekonomik deliller (argument) den ziyade ahlâkî düşünceler üzerine müessis olmasındadır. Bu itibarla amelenin müessesesi içinde şahsiyeti genişletilmelidir. Müessesenin kârı ile alâkalandırılmalıdır.

Hulâsa, "kapitalizm, sosyalizmin bütün içtimailiğini temsil edecektir."

Maurice Kellernin karakteristik bir formül ile vaziyeti şöyle hulâsa ediyor: "Bugünkü ekonomik uygunsuzluklar kapitalizmin eksikliklerine değil kapitalizm yokluğa isnat olunabilir."

Arkadaşlar, kapitalizmin hulâsaten tenkit ve müdafaasını gördük. Şimdi kapitalizmin yerine kurulmak istenen yeni nizamları görelim :

II—Yeni kurulmak istenen nizamlar :

Kapitalizme yapılan hücumları gördük. Bu hücumlar, her ne şekilde olursa olsun, teşkilât ve nizam yokluğunda mütefrik bulunuyorlar. Tenkitten, yeniden kuruluşa geçilince devrî ve anarşik bir rejim yerine daha iyi tanzim edilmiş ve daha iyi disiplin altına alınmış bir rejim vücuda getirilmek isteniyor.

Fakat bu nizam nasıl vücuda getirilecek? Disiplin kim vazedecektir?

Filiyatta üç nevi femayül mevcuttur.

1 — Rıza ile vücut bulan birleşmeler:

Sendika, kooperatif, trost ve kartel gibi müstahsillerin rızalarıyla birleşerek vücuda getirdikleri birliklerdir. Bunların en esaslı vazifeleri istihsalî tahdit ederek talebi aşmamasını temin etmek ve bu suretle âdil bir fiat elde etmektir.

2 — Mecburî olarak vücut bulan bir-

Cemiyet havatında bir (fonction) u olan her mesleğin şefleri mecburî olarak birleştirilmek suretile cemiyetler ittihadı (consortium) lar vücuda getirilmiştir. Ve her katagorinin cemiyetler ittihadı (consortium) unda devlet temsil olunduğu gibi aynı zamanda devletin hâkim bir rolü vardır.

Böyle bir cemiyette kooperatif bir ekonomi mevcut demektir. Bu sistemin ekonomik ve sosyal olmak üzere iki mühim vazifesi vardır.

a — Ekonomik vazifesi, istihsalî istihlâke uydurmak.

b — Sosyal vazifesi, patron ve ameleiy aynı organizasyon içinde topluyarak "sınıf ihtilâfını," halletmektir.

Şu hale göre corporative bir sistem, (etatisme) e ve (socialisme) e girmeden liberalizmin anarşik halini bertaraf etmeğe çalışmaktadır.

Hakikat şu merkezdedir ki, bu sistem kapitalizmden ziyade fertçiliğe karşı bir reaksiyondur.

3 — Dizginli iktisat (économie dirigée)

Ekonomi dirije taraftarları teşkilât kurarak devlet müdahalesini temin suretile birleşmek iddiasındadırlar. Bu ekonomist-

lere göre devlet müdahalesi olmadan iktisadî hadiseler kendi kendine (Spontanément) yürüyemezler. Şu halde "ekonomi dirije mahiyeten nizamsız olan iktisadî faaliyetleri tanzim etmek ve mahiyeten gayri müstakar olan fiatları disiplin altına almak vazifelerini devlete veren bir sistem," oluyor.

Bu sistemde devletin alacağı tedbirlerin gayesi, iki taraf için şayanı kabul bir (fiat) koymakla arz ve talep muvazenesini temin etmektir.

Bu gayeyi tahakkuk ettirmek için devletin müdahalesini icap ettirecek iki hal tasavvur olunabilir:

a — İstihsalin ve binaenaleyh arzın kifayetsizliği hali :

Bu vaziyette devlet başlıca şu tedbirlere başvurmaktadır:

1 — Vaziyetten istifade etmek isteyenlerin yüksek fiatla mal satmamalarını temin maksadile "azamî bir fiat," tesbit etmek.

2 — Lüzumsuz bir endişe ile, taleplerin artmasına mani olmak gayesile "talebi tahdit," eylemek. (Sertifika usulü, müsaade istihsalî mecburiyeti)

3 — İstihsalin talebi karşılayabilmesi için "istihsalî teşvik," etmek.

Bu vaziyete ekseriya bir harp esnasında tesadüf olunmaktadır. Nitekim bu gibi tedbirlerin bugün her tarafta alınmakta olduğu görülmüştür. Harp ekonomisi, bu vaziyet ile ifade edilebilir.

b — İstihsalin ve binaenaleyh arzın fazlalığı hali :

Böyle bir vaziyette devlet müdahalesinin asıl garesi olan (arz ve talep muvazenesini) temin için devlet biraz evvel işaret edilen tedbirlerin tamamen aksini almak

mevkiindedir.

Şöyle ki :

DEVLET :

1 — Azamî bir fiat yerine (osgarî bir fiat tesbit etmek)

2 — Talebi tahdit yerine fazla istihsalî yani (arzı tahdit etmek)

3 — İstihsalî teşvik yerine (talebi teşvik etmek) istiyecektir.

Hulâsa anlaşıyor ki, millî hudutlar dahilinde âdil bir fiat temin etmek suretile de, memleketin ihtiyaçlarına göre arz ve talebi tanzim etmek gayesi, ekonomî dirijenin asıl hedefidir.

Arkadaşlar,

Bir çok yüksek iktisatçılar ekonomî dirije aleyhinde oldukça esaslı mütalâalarda bulunmuşlardır. Meselâ Dijon hukuk fakültesi profesörlerinden Louis Baudin bu meyardadır.

Diyorlar ki, ekonomî dirijenin takip ettiği gaye hayalî (chimerique) dir. Ekonomî dirije, kapitalizmin hatalarını tashihten, bugünkü dünya buhranına ilâç bulmaktan uzaktır. O, ancak muvazenesizliği uzatmaktan ve harekâtında serbest bırakılmış, en uygun şartlar dahilinde, içtimai refahı ve teknik inkişafı temin eden bir mekanizmanın normal fonksiyonunu bozmaktan başka bir şey yapmıyor.

Ekonomî dirijeye karşı yapılmış tenkitler şu noktalarda hulâsa edilebilir:

a — Bir kerre ekonomî dirije yeni bir şey değildir. Ekonomî dirije, mercantilisme tesmiye olunan tecrübeleri yapılmış ve noksanları görülmüş bir sistemin yeniden canlanmasından ibarettir.

Merkantillistler, serbest bir nizam yerine ekonomî dirije organizasyonunu ikame

etmek suretile millî sanayiî himaye ve leh-te bir ticaret muvazenesini temin etmek istemiyorlar mıydı? Mali yardımlar, sanayi imtiyazları, gümrük divarlarının tesisi, millî mahsulâtın iyi kalitesinin muhafazası uğrunda kanunlar çıkarmamışlar mıydı?

Bugünkü ekonomik hayatın muadda-liyetine nazaran daha basit sayılabilecek olan o devrede muvaffak olamayan tecrübe bugün muvaffak olabilir mi?

b — Ekonomi dirije politikasının en esaslı gayesi fiatların tabîî mekanizması yerine hükûmet tarafından sun'î olarak vazedilmiş bir nizamı ikame etmektir. Halbuki böyle bir gayeye varmak için iki imkânın elde bulunması lâzımdır:

1 — İstihsal miktarını talebe uydurmak için bugünkü ve yakın istikbale ait ihtiyaçların miktarını bildirecek "doğru istatistiklere,, malik olmak.

2 — Hükûmet tarafından vazedilen kaidelere lâzımgelen hürmeti, itaatı temin edecek "iktidara malik olmak,,.

Bu iki imkânın ise elde edilebilmesi, bugünkü ekonomik şartlar altında pek muhtemel değildir.

Filhakika, Brezilyada kahve (Valorisali) i Britanyada, kauçuk piyasasını tanzim eden plân Kanadada Pool'un buğday üzerine icraatı daima muvaffakiyetsizlikle neticelendi. Zira konan sun'î fiatlar dünya istihsalâtını teşvik etti ve müteakip sene-lerde daha korkunç fiat sukutları hasıl oldu.

Keza Fransada 933 de buğday üzerine asgarî bir fiat kondu. Fakat köylüler ellerinde bulunan buğdayları fazla bekletemediler ve hukukî kombinezonlar altında aşağı fiatla mahsullerini satmak mecburiyetinde kaldılar.

c — Ekonomi dirijenin felsefî muha-

kemesi şu esasa istinat eder: (Bugünkü ekonomik mekanizmanın bütün elemanları, fiat seviyesinin yükselip alçaldığı devirlerde aynı nisbette ve aynı süratle yükselip alçalmadığı içindir ki bünyenin bu devri (cyclique) halinden muvazenesizlik doğmaktadır.)

Eğer eşya fiatları düştüğü zaman, bütün rant sahiplerinin, sermayedarların, işçilerin, müteşebbislerin gelirleri, ekonomik hayatın bütün elemanlarının fiatları aynı nisbette düşecek olursa tabîîdir ki bir buhran doğmaz. Zira pahalı eşya almak mecburiyetinde olan ve fazla geliri bulunan bir şahıs ile ucuz eşya alabilecek olan ve aynı nisbette az geliri bulunan bir şahıs ekonomik bakımdan aynı durumdadır.

Binaenaleyh, mademki muvazenesizlik bu devri (cyclique) vaziyetten gelmektedir, o halde ekonomi dirije taraftarlarına göre, bu vaziyeti bertaraf edip ekonomik istihaleyi ufki bir hat şekline sokmak lâzımdır. Şu halde en esaslı gaye "ekonomik hayatın istikrarı,,dır.

Fakat bu cihete şayanı dikkat bir tarzda itiraz eden François Simiand olmuştur.

F. Simiand "Ekonomik inkişaf bizzat iniş ve yükseliş devirlerinin münavebesinden doğmaktadır. Eğer bu münavebeli safhaların yerine sabit ve daima yükselen bir vaziyet ikame edilirse inkişaf tahakkuk edemez,, Diyor.

Fakat buna mukabil muharrir, devletin içtimâî istihale karşısında pasif kalmasını da istememekte ve (fatalisme)i kabul etmemektedir.

Bize F. Simiand şöyle bir teşbih ile fikirlerini izah ediyor :

Mısırdaki, tıpkı ekonomik hayat gibi zaman zaman feyezanlar vücuda getiren

KARANFİL

Ahmet Haşim

Yarin dudağından getirildi.

Bir katre alevdir bu karanfil

Ruhum acısından bunu bildi.

Düştükçe vurulmuş gibi yer yer

Kızgın kokusundan Kelebekler

Gönlüm ona pervane kesildi.

bir Nil nehri vardır.

Evvelâ bu nehrin tabîî nizam ve iyi karakterleri iyice teşhis edilmiştir.

Saniyen bu nehrin muhasenatı, kanallar ve barajlar ile tanzim edilerek genişletilmiştir. Fakat akışına mani olmak kimsenin hatırına gelmemiştir. Feyezanları yok etmek faydasız ve belki de imkânsızdır.

İşte aynen, inkişafın bir şartı olan bugünkü iktisadî hayatın devri (cyclique) bünyesi tabîî nizam ve iyi karakterleriyle tanınmış bulunuyor. Binaenaleyh onu yok etmeğe çalışmak hatadır. Sadece onun akışını tanzim etmek lâzımdır.

Arkadaşlar, ben bu fikri çok makul görüyorum. Zira temellerini psikolojik ve bu itibarla tabîî olan (şahsî menfaat hissi) (malik olmak kırsı) gibi esaslar üzerine atmış bulunan bir rejimin kanunlarını büsbütün kaldırmak istemek tabiat kanunlarına karşı gelmek kabilinden bir hareket olacaktır. Binaenaleyh onları yok etmek değil, onların bu halini tanzim ederek ce-

KARANFİL

Bir Saz şairi tarafından

Karanfilim asmalarda çardakta

Bir kız sevdim şu karşiki konakta

Benleri var çifte çifte yanakta.

Karanfilim dağ başında elverir

Benim yarım yastık diye kol verir

Meze diye bal dudaktan dil verir.

Karanfilim akşam olsun bak dedi

Bir taş attım pencereye tık dedi

Yarım çıktı annem evde yok dedi.

miyete daha faydalı bir surette vazifelerine devam etmelerini temin eylemek lâzımdır.

Nitekim Ticaret Vekilimiz Nazmi Topcuoğlu 20 Ağustos 1940 İzmir enternasyonal fuarının açılışında söyledikleri bir nutukta piyasaya, devletin müdahalesinin hiç bir zaman sun'î bir fiat yaratmak gayesini gütmeye çok yerinde olarak tebarüz ettirmiştir.

Muhterem Vekil diyor ki "Müdahale... mahsulü, kalitenin ve arz ve talep şartlarının fevkinde fiatlarla sattırmak için yapılmamaktadır. Bu tarzdaki talepleri is'afa maddeten imkân olmadığı gibi böyle bir teşebbüs memleket ekonomisi üzerine yeni bir yük ihdasından başka bir netice de hasıl edemez,,.

Arkadaşlar buraya kadar yeni kurulumak istenen nizamı hulasaten gördükten sonra mevzuumuzun son kısmına geçelim:

Ekrem Özelmez

— Sonu var —

Karanfile Dair Maniler

Tophyan : Nahit Nafiz Edgüer

Tire bir çiçek memleketidir Bilhassa karanfilin en nadide çeşitleri burada bulunur. Bu sevimli çiçeğe dair pek çok maniler söylenir

109

Karanfilim bitti mi?
Yare haber gitti mi?
Feryadımı duyunca
Canı rahat etti mi?

110

Karanfil güle karşı
Gül de bülbüle karşı
Gören gözler beğensin
Gönül gönüle karşı

111

Karanfil toz bağladı.
Dereler buz bağladı
Beni bir gelin vurdu
Yaramı kız bağladı.

112

Karanfilim ebruli
Derdinden oldum deli
Âlemde hüner odur
Sevmeli, sevimli.

113

Karanfilin beyazı
Yarım etme bu nazı
Bir şeftali ver bana
Geçireyim bu yazı.

114

Karanfilim beyazlı
Yar gelir nazlı nazlı
Onu ben seviyorum
Çoktandır gizli gizli.

115

Karanfil verdim sana
Kanın kaynasın bana
Senin gibi güzeli
Doğuramaz her ana

116

Karanfil deste deste
Beni sen ettin hasta
Garip bülbüller gibi
Kodun gittin kafeste.

117

Karanfilim söküldü
Yaprakları döküldü
İllerin yarı geldi
Benim boynum büküldü.

118

Karanfilim, der beni
Kucağına ser beni
Hasretinle ölürsem
Kabul etmez yer beni

119

Karanfilim al gibi
Yar bir ince dal gibi
Ömür tatlı bir rüya
Sevda bir masal gibi.

120

Karanfil derdim sana
Gönlümü verdim sana
Bir ucsuz yol istedin
Kalbimi serdim sana

Fabrikatör

Mehmet

Ruşen

Akgün

Milli sanayimizin büyük bir atölyesi olan

Deri ve Kösele Fabrikası'nda

Bu büyük çatı Tiremiz için bir iftihadır.

Her nevi saraciye ve deri işlerinin üstünlüğü ile tanınır

Abalı sabunları

TIRENİN
EN NEFİS SABUNUDUR

Ali Ve İbrahim

URGANCIOGLU

Pamuk ve zeytinyağı fabrikaları

Tire ekonomisinin bize sevecen veren sağlam bir çatısıdır

Orada en yeni en temiz ve en nefis işçiliği bulursunuz

Halkevleri Dergisi

Halkevinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir çıktığı
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	•
Amasya	Yeşilırmak	•
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altınyaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	•
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Burdur	Aylık
Artvin	Çoruh	İki ayda bir
Denizli	İnanç	Aylık
Diyarbakır	Karacadağ	•
Elâzığ	Altan	•
Eminönü	Yeni Türk	•
Eminönü	Halk bilgisi haberleri	İki ayda bir
Kayseri	Erciyaş	Aylık
Eskişehir	Halkevi	•
Giresun	Aksu	•
Isparta	Ün	•
İzmir	Fikirler	Onbeş günde bir
Kars	Doğuş	Aylık
Konya	Konya	•
Manisa	Gediz	•
Mersin	İçel	•
Merzifon	Taşan	•
Milâs	Yeni Milâs	•
Muğla	Muğla	•
Niğde	Akpınar	•
Niksar	Ülker	•
Tire	Küçük Menderes	İki ayda bir
Trabzon	İnan	Aylık
Samsun	19 Mayıs	•
Sinop	Dıranaz	•
Sivas	Orta Yayla	•
Yozgat	Bozok	Onbeş günde bir
Zonguldak	Kara Elmas	Üç ayda bir

10 Kuruş